YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
25 päivänä marraskuuta 1998 *

Asiassa C-308/97,

jonka Pretura circondariale di Bari (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Giuseppe Manfredi

vastaan

Regione Puglia

ennakkoratkaisun viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 822/87 (EYVL L 84, s. 1) 6 artiklan 1 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari) sekä tuomarit G. Hirsch, G. F. Mancini, H. Ragnemalm ja K. M. Ioannou,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Giuseppe Manfredi, edustajinaan asianajajat Domenico Bellantuono ja Gaetano Stea, Bari,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Oscar Fiumara,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen apulaisneuvonantaja Ioannis Chalkias ja valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies Chrysoula Tsiavou,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö Kareen Rispal-Bellanger ja saman osaston hallinnollinen avustaja Frédéric Pascal,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamiehet Ana Maria Alves Vieira ja Francesco Ruggeri Laderchi,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Giuseppe Manfredin, edustajanaan Domenico Bellantuono, Italian hallituksen, asiamiehenään valtionasiamies Francesca Quadri, Kreikan hallituksen,

asiamiehenään Ioannis Chalkias ja komission, asiamiehenään Francesco Ruggeri Laderchi, 9.7.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.7.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Pretura circondariale di Bari on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 19.8.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.9.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 822/87 (EYVL L 84, s. 1) 6 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty käsiteltäessä kannetta, jonka Manfredi on nostanut 3.12.1996 tehdystä hallinnollisesta toimenpiteestä nro 2387/96/A, jolla alueellinen hallintoviranomainen Regione Puglia oli määrännyt kitkettäväksi sellaiset viiniköynnökset, jotka tuottivat syötäväksi tarkoitettuja, Italia-lajikkeeseen kuuluvia viinirypäleitä ja jotka Manfredi oli istuttanut vuosina 1991 ja 1992 ilman hallinnollista lupaa omistamalleen Mola di Barin maaseudulla sijaitsevalle maa-alueelle, joka on pinta-alaltaan 2,7331 hehtaaria; Regione Puglia määräsi hallinnollisesta seuraamuksesta, jonka mukaan Manfredin oli maksettava 2 763 100 Italian liiran (ITL) suuruinen sakko.

3 Italian viranomaisten mukaan Manfredi oli rikkonut asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohtaa.

Yhteisön oikeus

4 Viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 5 päivänä helmikuuta 1979 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 337/79 (EYVL L 54, s. 1) muutettiin 18.2.1980 annetulla neuvoston asetuksella N:o 454/80 (EYVL L 57, s. 7). Asetuksen N:o 337/79 III osasto korvattiin asetuksen N:o 454/80 1 artiklan 1 kohdassa uudella III osastolla, jonka otsakkeena oli "tuotantoa ja viinintuotantokyvyn kehityksen valvontaa koskevat säännökset".

5 Asetuksen N:o 337/79 III osastoon kuuluvassa 30 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 454/90 1 artiklan 1 kohdalla, säädetään seuraavaa:

"1. — — kaikki uudet viiniviljelmät kielletään 30 päivään marraskuuta 1986 asti, lukuun ottamatta viiniviljelmiä sellaisilla alueilla, jotka on tarkoitettu sellaisten viinirypäleiden tuotantoon, jotka on kyseisen hallinnollisen yksikön osalta luokiteltu yksinomaan syötäväksi tarkoitetuiksi viinirypälelajikkeiksi."

6 Tätä säännöstä muutettiin 27.4.1984 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1208/84 (EYVL L 115, s. 77). Tämän asetuksen kahdeksas perustelukappale kuuluu seuraavasti:

"koska syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottavien viinitarhojen tuotantokyky ylittää kysynnän, on tarkoituksenmukaista laajentaa uusia viiniviljelmiä koskeva kielto kaikkiin viiniviljelmiin — — ".

7 Asetuksen N:o 337/79 30 artikla, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 1208/84 1 artiklan 11 alakohdalla, kuuluu seuraavasti:

"1. Kaikki uudet viiniviljelmät kielletään 31 päivään elokuuta 1990.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin myöntää luvan uusiin viljelmiin sellaisille alueille, jotka on tarkoitettu tuottamaan tma-laatuviinejä, joiden osalta komissio on todennut, että laatuominaisuuksien vuoksi niiden tuotanto on huomattavasti kysyntää pienempi."

8 Neuvosto antoi 16.3.1987 asetuksen N:o 822/87, jossa sen ensimmäisen perustelukappaleen mukaan kodifioidaan aikaisempi lainsäädäntö.

9 Tämän asetuksen 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kaikki uudet viiniviljelmät kielletään 31 päivään elokuuta 1990.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin myöntää luvan uusiin viljelmiin sellaisille alueille, jotka on tarkoitettu tuottamaan tma-laatuviinejä, joiden osalta komissio on todennut, että laatuominaisuuksien vuoksi niiden tuotanto on huomattavasti kysyntää pienempi.

2. Poiketen 1 kohdasta jäsenvaltiot voivat myöntää luvan uusille viljelmille, kun kyseessä ovat:

— viiniköynnösten perusrunkojen emokasvien kasvatukseen tarkoitetut alueet,

— uusille viljelmille tarkoitetut alueet, kun kyseessä on yleisen edun vuoksi uusjakoa tai pakkolunastusta koskevat toimenpiteet, jotka toteutetaan voimassaolevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti,

— iissä jäsenvaltioissa, joissa tma-laatuviinien tuotanto on ollut viinivuosina 1975/1976, 1976/1977 ja 1977/1978 pienempi kuin 60 prosenttia viinin kokonaistuotannosta, alueet, jotka on tarkoitettu uusille viljelmille, jotka toteutetaan direktiivin 72/159/ETY edellytysten mukaisilla viljelmien kehittämissuunnitelmilla,

— viinialan kokeisiin tarkoitetut alueet.

3. Liitteessä V tarkoitettujen uusia viljelmiä koskevien yhteisön tai kansallisten säännösten vastaisesti istutetuista viiniköynnöksistä saatavista rypäleistä ei saa valmistaa pöytäviiniä. Näistä rypäleistä saatuja tuotteita saa laskea liikkeeseen ainoastaan tislaamoille. Näistä tuotteista ei kuitenkaan saa valmistaa alkoholia, jonka alkoholipitoisuus on 80 tilavuusprosenttia tai sitä vähemmän.

4. Edellä 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitetusta luvasta päätetään jäsenvaltion hakemuksesta 83 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan tätä samaa menettelyä noudattaen."

10 Asetuksen N:o 822/87 6 artiklaa muutettiin 14.5.1990 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1325/90 (EYVL L 132, s. 19). Tämän asetuksen toinen perustelukappale kuuluu seuraavasti:

"edellä tarkoitettu uusien viljelmien kieltäminen yhdessä paikkausistutusoikeuden käytön rajoittamisen kanssa pöytäviinin, syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden ja viiniköynnösten perusrunkojen emokasvien osalta voi estää tarjonnan mukautumisen kysynnän kehitykseen — — ".

11 Asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 1325/90 1 artiklan 2 alakohdassa, säädetään seuraavaa:

"1. Kaikki uudet viiniviljelmät kielletään 31 päivään elokuuta 1996.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin myöntää viinivuonna 1990/1991 luvan uusiin viljelmiin sellaisille alueille, jotka on tarkoitettu tuottamaan tma-laatuviinejä, joiden osalta komissio on todennut, että laatuominaisuuksien vuoksi niiden tuotanto on huomattavasti kysyntää pienempi."

12 Asetuksen N:o 822/87 6 artiklaa muutettiin edelleen 30.7.1996 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1592/96 (EYVL L 206, s. 31), jonka ensimmäinen perustelukappale kuuluu seuraavasti:

"viinin uudet istutukset ovat kiellettyjä 31 päivään elokuuta 1996 saakka; viinialan markkinatilanne huomioon ottaen ja alan uudistusta koskevaa neuvoston päätöstä odotettaessa kahta voimassa olevaa kieltoa olisi kuitenkin pidennettävä; olisi kuitenkin yhtäältä suljettava pois tämä kielto alueilta, jotka on tarkoitettu [syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden] tuotantoon ja toisaalta poikettava tiettyjen markkinoiden vaatimien viinien hyväksi niiden laatuominaisuuksien takia". *

13 Asetuksen N:o 822/87 6 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 1592/96 1 artiklan 1 kohdassa, säädetään seuraavaa:

"1. Kaikki uudet [viiniköynnöslajikkeiden viljelmät, lukuun ottamatta niitä lajikkeita, jotka on asianomaisen hallinnollisen yksikön osalta luokiteltu kuuluviksi yksinomaan syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottaviin viiniköynnöslajikkeisiin, kielletään] 31 päivään elokuuta 1998 saakka.

— — "*

Ennakkoratkaisukysymys

14 Pretura circondariale di Bari katsoi, että Manfredin kanteeseen, joka koski hallinnollista toimenpidettä nro 2387/96/A, liittyi yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvä

* — Lainausta on korjattu hakasuluissa olevin osin yhteisöjen tuomioistuimessa, koska asetuksen N:o 1592/96 suomenkielinen käännös on virheellinen.

ongelma, joten se lykkäsi asian käsittelyä kysyäkseen yhteisöjen tuomioistuimelta, "koskeeko asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohdassa säädetty kielto istuttaa uusia viiniviljelmiä myös viiniviljelmiä, jotka tuottavat syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä".

15 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on ensinnäkin tutkittava ne muutokset, jotka yhteisön lainsäätäjä teki asetukseen N:o 337/79, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 454/80.

16 Tämän asetuksen 30 artiklan 1 kohdasta käy ilmi, että kaikki uudet viiniviljelmät kiellettiin 30.11.1986 asti lukuun ottamatta sellaisten lajikkeiden viljelmiä, jotka on tarkoitettu tuottamaan syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä.

17 Tämä poikkeus kumottiin 1.5.1984 asetuksella N:o 1208/84. Asetuksen N:o 337/79 30 artiklan mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 1208/84 1 artiklan 11 alakohdalla, kaikki uudet viiniviljelmät kielletään 31 päivään elokuuta 1990 saakka. Kuten asetuksen kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee, yhteisön lainsäätäjä katsoi, että koska syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottavien viinitarhojen tuotantokyky ylittää kysynnän, oli tarkoituksenmukaista laajentaa uusia viiniviljelmiä koskeva kielto tällaisia viinirypäleitä tuottaviin lajikkeisiin.

18 Kaikkia uusia viiniviljelmiä koskevaa kieltoa jatkettiin asetuksen N:o 822/87 6 artiklalla 31.8.1990 asti, jota ajankohtaa muutettiin asetuksella N:o 1325/90. Asetuksen N:o 822/87 6 artiklassa säädettyä kieltoa jatkettiin asetuksen N:o 1325/90 1 artiklan 2 kohdan nojalla 31.8.1996 asti.

19 Tästä seuraa, että kaikkia uusia viiniviljelmiä koskevaa kieltoa sovellettiin vuosina 1991 ja 1992 niihin lajikkeisiin, jotka oli tarkoitettu syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden tuotantoon.

20 Tämä tulkinta vahvistettiin lopullista viininviljelyalueista luopumista koskevan palkkion myöntämisestä viinivuosiksi 1988/1989—1995/1996 24 päivänä toukokuuta 1988 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1442/88 (EYVL L 132, s. 3). Tämän asetuksen 1 artiklasta ilmenee, että ne viininviljelijät, jotka viljelevät syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden tuotantoon tarkoitettuja alueita, voivat saada lopullista luopumista koskevan korvauksen. Tämän asetuksen toisen perustelukappaleen mukaan luopumismahdollisuus oli tarpeen laajentaa kaikenlaisiin viininviljelyalueisiin viininviljelyn tuotantokyvyn vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden vahvistamiseksi.

21 Asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1325/90, sellainen tulkinta, jonka mukaan syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden tuotantoon tarkoitetut uudet viljelmät eivät ole kiellettyjä, olisi asetuksessa N:o 1442/88 säädetyillä lopullisilla luopumistoimenpiteillä tavoitellun päämäärän vastainen. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 23—26 kohdassa todennut, ei voida katsoa, että yhteisön lainsäätäjä yhtäältä ei olisi säätänyt syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden tuotantoon tarkoitettujen uusien viljelmien kiellosta ja olisi toisaalta rohkaissut näiden viljelmien poiskitkemiseen lopullisten luopumiskorvausten avulla.

22 Seuraavaksi on tarkasteltava kansallisessa tuomioistuimessa esitettyjä, tämän tulkinnan vastaisia perusteluja.

23 Pääasian kantaja korostaa ensinnäkin, että asetus N:o 822/87, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1325/90, koskee vain viinin valmistamiseen tarkoitettuja viinirypäleitä eikä syötäväksi tarkoitettuja rypäleitä, koska viimeksi mainitut

rypäleet eivät sisälly asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa olevien niiden tuotteiden luetteloon, joita viinialan yhteinen markkinajärjestely koskee.

24 Vaikka asetuksen N:o 822/87 1 artiklan 2 kohdassa ei mainitakaan syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä, tämä säännös liittyy kuitenkin niihin tuotteisiin, joita tällä asetuksella säädetty yhteinen markkinajärjestely koskee. Kuten komissio on perustellusti todennut, asetus N:o 822/87 ei koske pelkästään viinin tuotantoa, vaan se ulottuu tähän sektoriin kokonaisuudessaan.

25 Tältä osin on todettava, että asetuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan tämä asetus käsittää tuotantoa ja viinintuotantokyvyn kehityksen valvontaa koskevia sääntöjä, joihin kuuluvat, kuten myös asetuksen johdanto-osasta käy ilmi, viininviljelyä ja viiniköynnösten luokitusta koskevat säännöt ilman, että näillä säännöillä suljettaisiin pois syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottavat tarhat tai syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottavat lajikkeet.

26 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 30 kohdassa todennut, yhteisön lainsäätäjä on viinialan yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä antanut lisäksi useampia asetuksia, joiden tarkoituksena on syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden tuotannon tiettyjen osa-alueiden valvonta.

27 Pääasian kantaja vetoaa toiseksi asetuksen N:o 822/87 16. perustelukappaleeseen, jonka mukaan viljelykiellosta vapauttaminen on "perusteltua, jos kyseessä on uusi viljelmä, jonka [— —] viiniköynnökset kuuluvat käyttötarkoitukseltaan ainoastaan syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottavien viiniköynnöslajikkeiden luokkaan".

28 Kuten komissio on täsmentänyt, asetuksessa N:o 822/87, jolla kodifioidaan aikaisempi lainsäädäntö, toistetaan asetuksen N:o 454/80 yhdeksäs perustelukappale, jossa viitattiin asetuksessa N:o 337/79 säädettyyn syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä koskevaan poikkeukseen ennen kuin uusien viljelmien kielto laajennettiin asetuksella N:o 1208/84 koskemaan niitä lajikkeita, joista tuotetaan syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä.

29 On siten todettava, että koska syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottavien lajikkeiden poisjättäminen uusia viljelmiä koskevan kiellon piiristä ei enää tullut kysymykseen asetuksen N:o 822/87 antamisen ajankohtana, 16. perustelukappaleen kyseinen osa ei vastaa ainoatakaan sen sisältämää säännöstä. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 36 kohdassa, kyseessä on aikaisemman lainsäädännön kodifioinnin yhteydessä tapahtunut virhe.

30 Tähän perustelukappaleeseen ei siten voida vedota asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1325/90, tulkitsemiseksi tavalla, joka on selvästi sen sanamuodon vastainen.

31 Manfredi esittää lopuksi, että asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohtaa muutettiin asetuksen N:o 1592/96 1 artiklan 1 kohdalla syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä tuottavia lajikkeita koskevien uusien viljelmien sallimiseksi 1.9.1996 lähtien.

32 Tältä osin on todettava, että asetuksessa N:o 1592/96 säädetty poikkeus syötäväksi tarkoitettujen viinirypälelajikkeiden uusien viljelmien kiellosta vahvistaa sen, että ennen 1.9.1996 näiden lajikkeiden uudet viljelmät oli kielletty, kuten ensimmäisestä perustelukappaleestakin ilmenee.

33 On lisäksi korostettava, että asetuksen N:o 1442/88 muuttamisesta 30.7.1996 annetun asetuksen N:o 1595/96 (EYVL L 206, s. 36) 1 artiklan 2 kohdassa säädetään lopullista viininviljelyaloista luopumista koskevan palkkion epäämisestä niiden viljelijöiden osalta, joiden viljelmillä tuotetaan syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä. Tämän asetuksen kolmannesta perustelukappaleesta käy ilmi, että niiden alojen, joilla tuotettiin yksinomaan syötäväksi tarkoitettuja viinirypäleitä, poissulkeminen luopumispalkkiosta oli tarpeen, koska 1.9.1996 lähtien nämä viljelyalat eivät enää sisälly asetuksen N:o 822/87 6 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1592/96, mukaiseen uusien viljelmien kiellon soveltamisalaan.

34 Italian hallituksen esittämästä vaatimuksesta, jonka mukaan seuraamuksia ei sovellettaisi asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohdan kieltoa rikkoneisiin viininviljelijöihin, koska he ovat katsoneet, että tämä kielto ei koskenut syötäväksi tarkoitettuja viinirypälelajikkeita, on todettava vain, että kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää, onko kyseessä ollut anteeksi annettava erehdys, ja määritellä seuraukset tämän johdosta.

35 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 822/87 6 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1325/90, kiellettiin vuosina 1991 ja 1992 sellaiset uudet viljelmät, jotka oli tarkoitettu syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden tuotantoon.

Oikeudenkäyntikulut

36 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian, Kreikan ja Ranskan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Pretura circondariale di Barin 19.8.1997 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 822/87 6 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.1990 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1325/90, kiellettiin vuosina 1991 ja 1992 sellaiset uudet viljelmät, jotka oli tarkoitettu syötäväksi tarkoitettujen viinirypäleiden tuotantoon.

Kapteyn Hirsch Mancini

Ragnemalm Ioannou

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä marraskuuta 1998.

R. Grass P. J. G. Kapteyn

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja